

WPŁYW KŁADKI „BERNATKA” NA STRUKTURĘ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNĄ KRAKOWSKIEGO KAZIMIERZA I PODGÓRZA

THE INFLUENCE OF BERNATKA FOOTBRIDGE ON THE FUNCTIONAL AND SPATIAL STRUCTURE OF CRACOW'S KAZIMIERZ AND PODGÓRZE

Aneta Sarga
mgr inż. arch.

Politechnika Krakowska
Wydział Architektury
Katedra Budowy Miast

STRESZCZENIE

W niniejszym artykule autorka przedstawia realizację pieszo – rowerowej kładki na Wiśle w Krakowie oraz jej wpływ na zmianę znaczenia struktury przestrzennej po obu jej stronach. Autorka pragnie jednocześnie wykazać, że kładka im. Ojca Bernatka nie jest jedynie elementem służącym przekroczeniu bariery jaką stanowi rzeka, ale przez oryginalną architekturę stała się identyfikatorem przestrzeni miasta, przyczyniając się jednocześnie do zmiany przestrzeni behawioralnej.

Słowa kluczowe: kładka piesza/most pieszy, struktura przestrzenna, bariera, rewitalizacja

ABSTRACT

In this article the author presents the implementation of footbridge over the Vistula River in Cracow and its impact on changing the meaning of the spatial structure on both sides. The author intends to show that Bernatka footbridge is not merely a means to cross a barrier which is the river, but with its original architecture it becomes the identifier of urban space and also it changes behavioural space.

Key words: footbridge/pedestrian bridge, spatial structure, barrier, revitalization.

WSTĘP

Zagadnienia obejmujące kwestie związane z ruchem pieszo - rowerowym w przestrzeni miejskiej są aktualne i coraz bardziej istotne. Wynikają one z radykalnej zmiany w podejściu i postrzeganiu problemu komunikacji w mieście, w której coraz większy nacisk kładziony jest na ruch pieszy i rowerowy. Jednocześnie w związku z występującymi barierami (jakie stanowią: rzeki, ciek wodne, tory, równie torowe czy drogi o dużym natężeniu ruchu kołowego) konieczne jest budowanie przepraw pieszych integrujących przestrzenie po obu ich stronach. *A przecież rozmieszczenie miast na tle układu sieci hydrograficznej i ukształtowania terenu uwypukla istotną rolę tych dwóch elementów środowiska przyrodniczego w powstaniu miast i ich rozwoju w różnych okresach czasowych. Jak wynika z analiz, ponad dwie trzecie miast jest usytuowanych nad rzekami, które w znacznym stopniu decydowały o wyborze miejsca lokalizacji.*¹ W związku z tym, kwestia budowy konstrukcji mostowych jest konieczna ze względu na relację miasto – rzeka, a mosty piesze stanowią jeden z ważniejszych elementów infrastruktury komunikacji pieszo – rowerowej w procesie kształtowania sieci przestrzeni publicznych.

W związku z realizacją kładki pieszo – rowerowej „Bernatka” wybudowanej w Krakowie (oddanej do użytku we wrześniu 2010r.), w artykule zostanie omówiony jej wpływ na zmianę sposobu użytkowania otaczającej przestrzeni miejskiej. Autorka będzie starała się również obronić tezę o zwiększeniu znaczenia struktury przestrzennej po obu brzegach Wisły dla delimitacji śródmieścia Krakowa.

HISTORIA MOSTU PODGÓRSKIEGO

Lokalizacja zrealizowanej przeprawy pieszo – rowerowej nie jest przypadkowa. Według źródeł historycznych w miejscu obecnej kładki znajdował się most, zwany Mostem Podgórskim. Most ukończony w 1850 roku nazwano imieniem ówczesnego cesarza Franciszka Józefa I, jednak do historii Krakowa wpisał się jako Most Podgórski, nazywany też Nowym. Była to konstrukcja pięcioprzęsłowa wykonana z drewna modrzewiowego, której oparcie stanowiły cztery filary i dwa kamienne przyczółki po obu stronach Wisły.

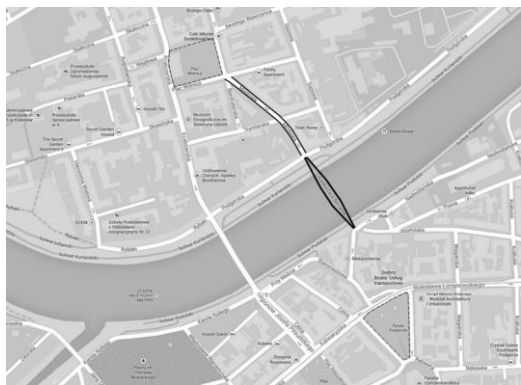

Ryc. 1. Most Podgórski, fot. Ignacy Krieger, koniec XIX wieku. Źródło: Rożek M., red. *Mosty Krakowa*, Wydawnictwo Baran i Suszczyński, Kraków 2002, s.30.

Fig. 2. Podgórski Bridge, fot. Ignacy Krieger, the end of 19th century. Source: Rożek M., red. *Mosty Krakowa*, Wydawnictwo Baran i Suszczyński, Kraków 2002, p.30.

¹ Bartkowicz B., *Rozwój miast południowej Polski na tle specyfiki regionu i ich współczesne problemy*, Zeszyty Naukowe – Dydaktyczne IMPiR, Kraków 1995, s.13.

Podczas ceremonii otwarcia podkreślano, że *łączność Podgórze z Krakowem nie będzie już spoczywać na chwiejących łodziach, ale na kamiennych trwałych podstawach*.² Ówczesny Most Podgórski był konstrukcją bardzo nowoczesną, a o jego obecności – poza źródłami historycznymi – świadczą również pozostałe kamienne przyczółki oraz obecne nazwy ulic: Mostowa, Celna. Ulica Mostowa została bowiem wyznaczona podczas budowy Mostu Podgórskiego, łącząc go z Placem Wolnica. Ówczesnie istniejąca rogatka akcyzowa (zlokalizowana po krakowskiej stronie mostu) świadczy o tym, że Most Podgórski – będąc łącznikiem pomiędzy niezależnymi wówczas miastami - odegrał istotną rolę w rozwoju gospodarczym zarówno Krakowa jak i Podgórze. Rozebrano go w czasie dwudziestolecia międzywojennego, stawiając w jego pobliżu (u wylotu ul. Krakowskiej) tak zwany IV Most.

Ryc. 2. Lokalizacja kładki „Bernatka”. Źródło: <https://maps.google.pl>, opracowanie A. Sarga

Fig. 2. Location of Bernatka footbridge. Source: <https://maps.google.pl>, elaboration A. Sarga

Ryc. 3. Widok mostu im. J. Piłsudskiego i kładki „Bernatka”. Źródło: <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=790162&page=100>

Fig. 3. The view of J. Piłsudski Bridge and Bernatka footbridge. Source: <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=790162&page=100>

REWITALIZACJA

Omawiana realizacja kładki pieszo - rowerowej jest efektem procesu rewitalizacji przestrzeni miejskiej i została wpisana w to środowisko. Jednym z pierwszych procesów rewitalizacji w Polsce była rewitalizacja krakowskiego Kazimierza, w której jedną z kluczowych ról odegrał prof. Zbigniew Zuziak. W swojej publikacji *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej* Profesor podaje definicję rewitalizacji: *Rewitalizacja (dosł.: ożywienie) śródmieścia jest szczególnym przypadkiem tzw. rewitalizacji miejskiej, której to pojęcie, chociaż często stosowane w literaturze – zwłaszcza anglojęzycznej (Urban revitalization) – rzadko jest precyzyjnie definiowane. W odróżnieniu od takich terminów, jak renowacja/odnowa miejska, rehabilitacja, rewaloryzacja itp., używając pojęcia rewitalizacja autorzy akcentują zazwyczaj aspekty funkcjonalne i ekonomiczne zmian, jakie pobudza się w przestrzeni miejskiej, aby odwrócić procesy jej degradacji i wzmocnić pozycję konkurencyjną miasta*.³

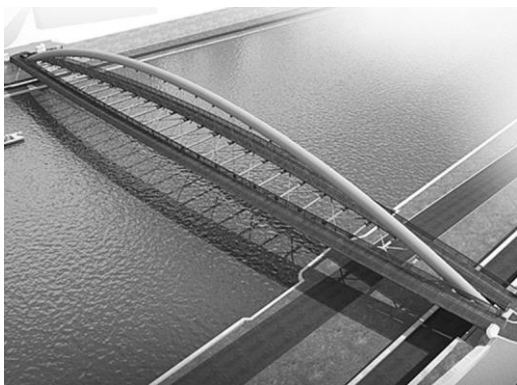
Od tego czasu nastąpiło wiele akcji tworzących procesy rewitalizacji, a jedną z najbardziej istotnych na terenie krakowskiego Kazimierza stała się realizacja pieszo – rowerowej kładki „Bernatka”. Budowa nowej przeprawy pieszej łączącej obydwie brzozy Wisły, w miejscu dawnego Mostu Podgórskiego, jest wynikiem konkursu architektonicznego zorganizowanego w 2006 roku.

² Rożek M., red. *Mosty Krakowa*, Wydawnictwo Baran i Suszczyński, Kraków 2002, s. 29.

³ Zuziak Z., *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej*, Kraków 1998.

KONKURS NA REALIZACJĘ KŁADKI PIESZO-ROWEROWEJ „KAZIMIERZ-PODGÓRZE”

Spośród wielu zgłoszonych prac konkursowych jury nagrodziło wiele projektów, a do realizacji wybrało jeden. W uzasadnieniu werdyktu zwrócono szczególną uwagę na *eleganckie rozwiązanie architektoniczne, prawidłowe wpisanie nowego elementu w kontekst architektoniczny za pomocą prostych środków wyrazu. Wartość pracy stanowi także ograniczona ingerencja w krajobraz bulwarów wiślanych oraz spójność i poprawność rozwiązań konstrukcyjno – materiałowych z formą*⁴, co spowodowało przyznanie pierwszej nagrody projektowi wykonanemu przez Autorską Pracownię Projektowo-Plastyczną prof. Andrzeja Gettera. Kładka przyjęła formę stalowej rury w kształcie łuku rozpiętego pomiędzy dwoma brzegami Wisły. Łuk ten stanowi podstawowy element nośny całej konstrukcji, do którego za pomocą lin podwieszono dwa pomosty; pieszy i rowerowy.

Ryc. 4. Wizualizacja kładki „Bernatka”. Źródło: <http://probaspojrzzenia.blox.pl/2010/10/Wizualizacja-komputerowa-kladki-Bernatki-laczacej.html>

Fig. 4. Visualization of Bernatka footbridge. Source: <http://probaspojrzzenia.blox.pl/2010/10/Wizualizacja-komputerowa-kladki-Bernatki-laczacej.html>

Ryc. 5. Kładka „Bernatka”. Źródło: fot. A. Sarga

Fig. 5. Bernatka footbridge. Source: photo by A. Sarga

Ryc. 6. II nagroda Biuro Projektów Lewicki Łatak. Źródło: http://www.a-ronet.pl/index.php?mod=nagrada&n_id=291

Fig. 6. The second place Biuro Projektów Lewicki Łatak. Source: http://www.a-ronet.pl/index.php?mod=nagrada&n_id=291

Ryc. 7. II nagroda Autorskie Studio Architektury ASA sp. z o.o. Źródło: <http://asa-architekci.pl/Index.php/page/asa-kladka-przez-wisle-w-krakowie-kazimierz-podgorze>

Fig. 7. The second place Autorskie Studio Architektury ASA sp. z o.o. Source: <http://asa-architekci.pl/index.php/page/asa-kladka-przez-wisle-w-krakowie-kazimierz-podgorze>

⁴ SARP oddział w Krakowie, *Rozstrzygnięcie konkursu na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę „Kazimierz – Podgórze” w Krakowie*, Kraków 2006.

Ryc. 8. Wyróżnienie Zespół Badawczo-Projektowy Mosty Wrocław s.c. Źródło: http://www.aronet.pl/index.php?mod=nagroda&n_id=293

Fig. 8. Distinction Zespół Badawczo-Projektowy Mosty Wrocław s.c. Source: http://www.aronet.pl/index.php?mod=nagroda&n_id=293

Ryc. 9. Wyróżnienie Biuro Inżynierskie Fijałkowski, Zbigniew Fijałkowski. Źródło: http://www.aronet.pl/index.php?mod=nagroda&n_id=294

Fig. 9. Distinction Biuro Inżynierskie Fijałkowski, Zbigniew Fijałkowski. Source: http://www.aronet.pl/index.php?mod=nagroda&n_id=294

Wybrany do realizacji projekt kładki odbiega jednak od wizji konkursowej. Według wielu opinii otrzymała banalną i ciężką formę przestrzenną, nieznajującą uzasadnienia w aspektach konstrukcyjnych i obciążeniach, jakie ma uwzględniać. Ponadto główny element nośny – stalowa rura – może bardziej przywoływać skojarzenia z *technologicznym wodociągiem niż z kładką*⁵ i wydaje się on nieco „przyciężki” z uwagi na współczesne możliwości konstrukcyjne i technologiczne.

BUDOWA KŁADKI A OŻYWIENIE PRZESTRZENI MIEJSKIEJ

Jednak bez względu na koncepcję estetyczną oraz zagadnienia konstrukcyjne zrealizowanej kładki pieszo - rowerowej, należy zwrócić uwagę, że przyczyniła się ona do zmiany przestrzeni behawioralnej⁶, stając się tym samym ważnym elementem dla społeczności Krakowa, o czym mogą świadczyć symboliczne kłódki (tzw. *most miłości*).⁷

Wybór nazwy dla nowopowstałej kładki budził wiele kontrowersji i spowodował wiele publicznych dyskusji, jednak ostatecznie kładka otrzymała imię „Bernatka” na cześć ojca Laetus’a Bernatka – postaci zasłużonej, ale mało znanej. Ojciec Bernatek był bowiem przeorem konwentu Bonifratrów w XIX w., który na przełomie XIX i XX w. doprowadził do wybudowania pobliskiego budynku szpitala Bonifratrów.

Najistotniejszy jest jednak wpływ realizacji owej kładki na jakość przestrzeni i jej przeobrażeń. W związku z lokalizacją kładki – w miejscu dawnego Mostu Podgórskiego - ulica Mostowa na nowo zyskała znaczenie i swoją funkcję, a kładka łącząc Podgórze z Kazimierzem, przyczyniła się przede wszystkim do ożywienia kulturalnego, towarzyskiego i turystycznego po obu stronach Wisły. Stanowi ona istotny element krajobrazu zabytkowych bulwarów wiślanych. Dzięki jej realizacji nastąpił wzrost przepływu ludzi, a poza usprawnieniem funkcji komunikacyjnej kładka przyczyniła się do wykreowania atrakcyjnej przestrzeni miasta, aktywizując Podgórze. Poza aspektami socjologicznymi i funkcjonalnymi nie bez znaczenia jest wpływ kładki „Bernatka” na aspekty ekonomiczne, zwłaszcza

⁵ Kosiński W., Architektura w dawnym i współczesnym krajobrazie Krakowa – na tle najnowszych przekształceń miast, w: *Przestrzeń i forma*’17, Szczecin 2012, s.91.

⁶ Przez *przestrzeń behawioralną* autorka rozumie wzory zachowań społecznych zawartych w: Zuziak Z., *O Tożsamości Urbanistyki*, Kraków 2008, s.120.

⁷ Inne *mosty miłości* w Polsce: Wrocław, Bydgoszcz, Warszawa; w Europie: Florencja, Rzym, Paryż, Wilno, Kijów, Wenecja, Bruksela, Moskwa, Frankfurt nad Menem

w kontekście ożywienia gospodarczego (licznie otwierane lokale gastronomiczne) i wzrostu cen nieruchomości po stronie Podgórze.

Tezę tę autorka postara się obronić na podstawie badań własnych prowadzonych w latach 2009-2014. Badania te polegały nie tylko na inwentaryzacji sposobu użytkowania obiektów na obszarze oddziaływania kładki, ale również na przeprowadzeniu wywiadów z właścicielami i użytkownikami lokali (ryc. 10, 11).

Ryc. 10. Inwentaryzacja sposobu użytkowania parterów obiektów na obszarze oddziaływania kładki (stan na 2009r.). LEGENDA: pierzeje aktywne, obiekty gastronomiczne i usług turystycznych. Źródło: opracowanie A. Sarga

Fig. 10. The inventory of the way of using objects in the area of the footbridge's influence (status for 2009). Source: elaboration A. Sarga

Przed powstaniem kładki ulica Mostowa od strony Kazimierza i ulica Brodzińskiego od strony Podgórze były cichymi, spokojnymi ulicami, na których „nic się nie działo”. Nato-

miast po powstaniu kładki ilość lokali gastronomicznych i usług turystycznych znacznie wzrosła. Ciekawym zjawiskiem stała się identyfikacja otwieranych lokali z kładką, których nazwy nawiązują do niej (Kładka Cafe, Mostowa Art Cafe, Bernatka, Zakładka).

Spośród kultowych lokali krakowskich „Drukarnia” przeniosła się z jednego z najbardziej atrakcyjnych miejsc turystycznych – Placu Nowego – znajdując nową lokalizację przy ul. Nadwiślańskiej, u południowego wylotu kładki.

Interesującym zjawiskiem stało się zacumowanie przy bulwarze Kurlandzkim barek o funkcji nie tylko gastronomicznej, ale także hotelowej i turystycznej, co wcześniej było charakterystyczne dla przystani znajdującej się u podnóża Wawelu.

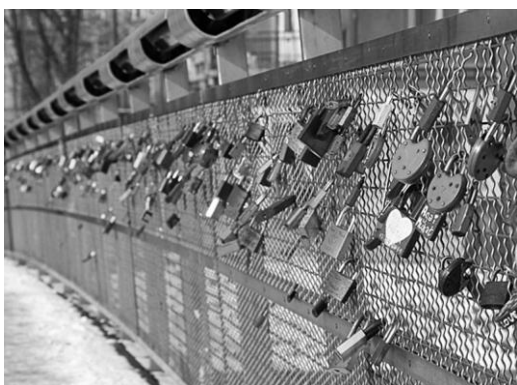

Ryc. 11. Inwentaryzacja sposobu użytkowania parterów obiektów na obszarze oddziaływania kładki (stan na 2014r.). LEGENDA: pierzeje aktywne, obiekty gastronomiczne i usług turystycznych.

Źródło: opracowanie A. Sarga

Fig. 11. The inventory of the way of using objects in the area of the footbridge's influence (status for 2014). Source: elaboration A. Sarga

Zrealizowana kładka przyczyniła się jednocześnie do wzrostu identyfikacji miejsca, bowiem stanowi ona rozpoznawalny znak w przestrzeni miasta. Poza odgrywaniem coraz większej roli w strukturze przestrzennej, kładka „Bernatka” jest dowodem na to, że zmieniło się istotnie podejście zarówno projektantów, jak i użytkowników do kwestii kreowania i użytkowania przepraw pieszych.

Ryc. 12. Kłódki na kładce „Bernatka”. Źródło: fot. A. Sarga

Fig. 12. Padlocks on Bernatka footbridge. Source: photo by A. Sarga

Ryc. 13. Kładka „Bernatka”. Źródło: fot. A. Sarga

Fig. 13. Bernatka footbridge. Source: photo by A. Sarga

Analizując efekty realizacji kładki „Bernatka” - jej wpływu na przestrzeń po jej obu stronach - pod kątem kryteriów przyjętych przez prof. Zbigniewa Zuziaka, projekt można ocenić w kilku kategoriach. Nie mniej jednak należy zająć się *kryteriami szczegółowymi, które można zaliczyć do grupy kryteriów strukturalnych, to znaczy tych, które wiążą się z oceną racjonalności danego projektu pod kątem jego wpływu na poprawę logiki struktury przestrzennej miasta. Przykładowo można do tej grupy zaliczyć takie kryteria jak:*

- *Lokalizacja w pobliżu osi komunikacyjnych,*
- *Wzmacnianie tożsamości miejsca, (...)*
- *Poprawa jakości przestrzeni publicznej;⁸*

Wyżej wymienione kryteria kładka spełnia. Związek ich polega na wygenerowaniu atrakcyjności miejsca, zwiększeniu przepływu ludzi oraz wytworzeniu aktywnej, zintegrowanej przestrzeni.

Podobnie jak - kiedyś Most Podgórski odegrał znaczącą rolę w życiu gospodarczym niezależnego Krakowa i Podgórze - tak obecnie kładka „Bernatka”, łącząc Kazimierz z Podgórzem, stanowi istotny element tkanki urbanistycznej budujący i integrujący sieć przestrzeni publicznych.

PODSUMOWANIE

Realizacja kładki „Bernatka” w znaczący sposób przyczyniła się do zmian w przestrzeni urbanistycznej śródmieścia miasta. Analizując jej formę architektoniczną i pełnioną funkcję w przestrzeni miejskiej, można stwierdzić, że stanowi ona istotny element miejskiej tkanki urbanistycznej oraz znaczący element w pejzażu miasta. Nie pełni ona jedynie

⁸ Zuziak Z., Kryteria oceny projektów rewitalizacji wspieranych z EFRR, w: *Czasopismo Techniczne Architektura (Zeszyt 12)*, Kraków 2006, p.85.

funkcji komunikacyjnej, ale stała się symbolem, znakiem w przestrzeni, przyczyniając się do wzrostu identyfikacji miejsca. Aktywizując prowadzące do niej ulice - wraz z przyległymi przestrzeniami po obu stronach rzeki - przyczyniła się do ożywienia kulturalnego i turystycznego. Spowodowała zwiększenie przepływu ruchu pieszego, oraz zwiększenie dostępności Podgórze, tworząc tym samym atrakcyjną przestrzeń. Biorąc pod uwagę wymienione powyżej aspekty, można wnioskować, że kładka „Bernatka” jest ważna dla społeczności. Stała się ona miejscem szczególnym nie tylko dla Krakowian, ale również dla turystów przez wzgląd na swoją formę, a także przez wzgląd na aspekty socjologiczne.

Należy również pamiętać, że kładka jest równocześnie przeznaczona dla ruchu rowerowego, który dzięki niej powiązał ścieżki rowerowe Kazimierza i Starego Miasta z terenami zielonymi Podgórze, aż po Kopiec Krakusa i dalej w kierunku Płaszowa.

THE INFLUENCE OF BERNATKA FOOTBRIDGE ON THE FUNCTIONAL AND SPATIAL STRUCTURE OF CRACOW'S KAZIMIERZ AND PODGÓRZE

INTRODUCTION

The issues involving the questions related to walking and cycling traffic in an urban space are current and more and more important. They are results of a radical change in approach and perception of the problem of communication in the city, where more and more emphasis is put on walking and cycling. At the same time due to the existing barriers (such as rivers, watercourses, tracks, or roads with heavy vehicular traffic) it is necessary to build footbridges integrating the spaces on both sides. *The distribution of cities on the background of the hydrographic network and the terrain shaping highlights the important role of these two elements of the natural environment in the formation of cities and their development in different periods of time. As follows from the analysis, more than two-thirds of cities are located on rivers, which determined the choice of their location.*⁹ So the creation of the bridge construction is necessary because of the relationship between the city and the river and the footbridges are one of the most important elements of the infrastructure of pedestrian communication in the formation of a network of public spaces.

On the example of an urban phenomenon associated with the implementation of Bernatka footbridge located in Krakow, the impact of its occurrence on the changes in the management of the space and the importance of spatial structure on both sides will be discussed.

THE HISTORY OF PODGÓRSKI BRIDGE

The location of the realized footbridge is not accidental. According to historical sources on the site of the present footbridge there was a bridge, called Podgórski Bridge. The bridge was completed in 1850 and was named after the emperor Franz Josef I, but it is inscribed in the history of Cracow as Podgórski Bridge, also known as the New Bridge. Its construction was made of larch wood which included four support pillars and two stone abutments on both sides of the Vistula River.

⁹ Bartkowicz B., *Rozwój miast południowej Polski na tle specyfiki regionu i ich współczesne problemy*, Zeszyty Naukowe – Dydaktyczne IMPiR, Kraków 1995, p.13.

During the opening ceremony, it was emphasized that communication between Podgórze and Kazimierz *will no longer rest on the swaying boats, but on more stable stone foundations*.¹⁰ The construction of Podgórski Bridge was very modern and its presence was confirmed, apart from historical sources, by the names of the adjacent streets (Mostowa, Celna) and stone abutments. Mostowa street was in fact determined while Podgórski Bridge was being constructed, combining it with Plac Wolnica. An excise turnpike located on the side of the bridge of Cracow proves that Podgórski Bridge – being a link between the independent cities – played an important role in the economic development of both Cracow and Podgórze. It was dismantled during the interwar period putting close to it (Krakowska street) the new bridge, called IV Bridge.

REVITALIZATION

The presented realization of the footbridge is a result of a process of revitalization of urban space and it was entered in that environment. One of the first processes of revitalization in Poland was the revitalization of Kazimierz, where one of the key roles was played by prof. Zbigniew Zuziak. In his publication *Strategies of revitalizing the downtown space* Professor gives a definition: *Revitalization of downtown is a special case of the so-called urban regeneration, which is a concept, although often used in literature - especially the English (Urban revitalization) - is rarely precisely defined. In contrast to such terms as the renovation/restoration transportation, rehabilitation, restoration, etc., using the idea of revitalization authors usually emphasize the functional aspects and economic changes that stimulate the urban space to reverse soil degradation processes and strengthen the position of a competing city*.¹¹

Since that time there have been a lot of actions involving processes of revitalization, and one of the most important in Cracow's Kazimierz was the revitalization of Bernatka footbridge. The new construction – linking the two banks of the Vistula River, in place of the old Podgórski Bridge – is a result of an architectural competition organized in 2006.

COMPETITION FOR FOOTBRIDGE „KAZIMIERZ-PODGÓRZE”

Among many of the projects entered for the competition the jury selected the winning design. In support of the verdict the jury emphasized *the elegant architectural solution, the correct placing of a new element in the architectural context using simple means of expression. The value of the work is also its limited interference with the landscape of the Vistulas' boulevards and the consistency and correctness of the construction and material solutions with the form* ¹², which resulted in awarding the first prize to the project created by Autorska Pracownia Projektowo-Plastyczna prof. Andrzeja Gettera. The footbridge took the form of a steel pipe in the shape of an arc stretched between the two banks of the Vistula River. This arc is a key element supporting the entire structure from which from two bridges; walking and cycling are suspended on ropes.

The realized footbridge is different from the vision of the competition project. According to many opinions, the footbridge received a banal and heavy form which is not justified in its construction's aspects. In addition the key element supporting the entire structure – the steel pipe – may evoke associations with *an aqueduct rather than a footbridge*¹³ and it seems to be a bit heavy, taking into account contemporary design and technological systems.

¹⁰ Rożek M., red. *Mosty Krakowa*, Wydawnictwo Baran i Suszczyński, Kraków 2002, p. 29.

¹¹ Zuziak Z., *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej*, Kraków 1998.

¹² SARP oddział w Krakowie, *Rozstrzygnięcie konkursu na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę „Kazimierz – Podgórze” w Krakowie*, Kraków 2006.

¹³ Kosiński W., *Architektura w dawnym i współczesnym krajobrazie Krakowa – na tle najnowszych przekształceń miast*, w: *Przestrzeń i forma* '17, Szczecin 2012, p.91.

REALIZATION OF THE FOOTBRIDGE AND A REVIVAL OF URBAN SPACE

However, regardless of the concept of aesthetic and structural issues connected with the realized footbridge, it should be noted that it has contributed to the changing of behavioural space¹⁴, and becoming an important element of the community of Cracow, which can be demonstrated by the symbolic padlocks (called the *bridge of love*).¹⁵

The choice of the name for the new footbridge aroused much controversy and caused a lot of public discussion, but finally the footbridge was named in honour of father Bernatka Laetus Bernatka – a worthy figure, but not well known. Father Bernatek was a nineteenth century, abbot of the Bonifraters' monastery which in the late nineteenth and early twentieth century led to the construction of the nearby building of Bonifraters' hospital.

But the most important is the effect of the implementation of this footbridge on the quality of the space and its transformations. Due to the location of the footbridge – on the site of the old Podgórski Bridge – Mostowa street gained a new importance and a new function, and the footbridge linking Podgórze and Kazimierz, contributed significantly to the recovery of cultural, social and tourist life on both sides of the river. It is an important element of the landscape of historic Vistula boulevards. Thanks to implementation of the new footbridge the traffic of people has increased, and besides improving communication function, the footbridge contributed to the creation of an attractive urban space, activating Podgórze. Besides the sociological and functional aspects also important is the impact of Bernatka footbridge on economic aspects, especially in the context of economic recovery (opened dining options) and an increase in real estate prices on Podgórze side.

The realized footbridge contributed to the growth of the local identification, because it is a recognizable mark of the city space. In addition to the increasing role in the spatial structure, Bernatka footbridge is an evidence that the approach to the creation and using footbridges both by designers and users has changed significantly.

Analyzing the effects of Bernatka footbridge - its impact on the space on both its sides - in terms of the criteria adopted by prof. Zbigniew Zuziak, the project can be assessed in several categories. Nevertheless, one should consider the specific criteria, *which may be included in a group of structural criteria, namely those relating to the assessment of the reasonableness of the project in terms of its impact on improving the logic of the spatial structure of the city. For example, this group can include criteria such as :*

- *Location near the axis of communication,*
- *Strengthening the identity of the place, (...)*
- *Improving the quality of public space;*¹⁶

All of the above-mentioned criteria are met by the footbridge . Their relationship is based on generating attractive places, increasing the flow of people and the formation of an active, integrated space.

Like Podgórski Bridge once played a significant role in the economic life of the independent Cracow and Podgórze now Bernatka footbridge, linking Kazimierz and Podgórze, is an important element of the urban structure which builds and integrates network of public spaces.

CONCLUSION

¹⁴ Through the *behavioural space* the author understands the behavioral patterns of social behavior contained in: Zuziak Z., *O Tożsamości Urbanistyki*, Kraków 2008, p.120.

¹⁵ Another *bridge of love* in Poland: Wrocław, Bydgoszcz, Warszawa; in Europe: Florencja, Rzym, Paryż, Wilno, Kijów, Wenecja, Bruksela, Moskwa, Frankfurt nad Menem

¹⁶ Zuziak Z., Kryteria oceny projektów rewitalizacji wspieranych z EFRR, w: *Czasopismo Techniczne Architektura (Zeszyt 12)*, Kraków 2006, s.85.

The implementation of Bernatka footbridge significantly contributed to changes in the urban space of the city. Analyzing its architectural form and its function in the urban space, we can conclude that it is an important element of the urban space of the city and a significant element in the city landscape. It not only acts as a means of communication, but it has become a symbol, a sign in the space, contributing to the identification of the place. Activating the streets leading to it - together with the adjacent spaces on both sides of the river – it has contributed to the revival of culture and tourism. It has increased the flow of pedestrian movement, and increase the availability of Podgórze, thus creating an attractive space. Taking into account the above mentioned aspects, it can be concluded that Bernatka footbridge is important for the community, which can be proved by the symbolic pendant padlocks. It has become a special place not only for Cracovians, but also for tourists because of its form, as well as because of sociological aspects.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Bartkowicz B., *Rozwój miast południowej Polski na tle specyfiki regionu i ich współczesne problemy*, Zeszyty Naukowe – Dydaktyczne IMPiR, Kraków 1995.
- [2] Flaga K., Hrabiec A., Filozoficzne aspekty ideogramu – obiekty mostowe, w: *V Krajowa Konferencja Estetyka mostów*, Wydawnictwo ART, Warszawa 2005.
- [3] Flaga K., Januszkiewicz K., Hrabiec A., Cichy – Pazder E., *Estetyka konstrukcji mostowych*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2005.
- [4] Głomb J., *Pontifex Maximus. Ponad przestrzenią i czasem*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 1997.
- [5] Jałowiecki B., Szczepański M., *Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej*, Warszawa 2006.
- [6] Kosiński W., *Miasto i piękno miasta*, Kraków 2011.
- [7] Kosiński W., Architektura w dawnym i współczesnym krajobrazie Krakowa – na tle najnowszych przekształceń miast, w: *Przestrzeń i forma '17*, Szczecin 2012.
- [8] Motak M., *Architektura Krakowa 1989–2004. Nowe realizacje w kontekście miasta historycznego*, Politechnika Krakowska, Kraków 2007.
- [9] Rożek M., red. *Mosty Krakowa*, Wydawnictwo Baran i Suszczyński, Kraków 2002.
- [10] Zuziak Z., *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej*, Kraków 1998.
- [11] Zuziak Z., Kryteria oceny projektów rewitalizacji wspieranych z EFRR, w: *Czasopismo Techniczne Architektura (Zeszyt 12)*, Kraków 2006.
- [12] Zuziak Z., *O Tożsamości Urbanistyki*, Kraków 2008.
- [13] *Raport o stanie miasta*, Urząd Miasta Krakowa, Kraków 2004, 2005, 2006, 2007, 2008.
- [14] SARP oddział w Krakowie, *Rozstrzygnięcie konkursu na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę „Kazimierz – Podgórze” w Krakowie*, Kraków 2006.

O AUTORZE

Autorka jest doktorantką w Katedrze Budowy Miast Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej. Swoje zainteresowania i prace naukowe związała z zagadnieniami obejmującymi konstrukcje mostowe ze szczególnym uwzględnieniem mostów pieszych, poświęcając im także rozprawę doktorską.

AUTHOR'S NOTE

The author is a PhD student in the Chair of Building Cities at the Faculty of Architecture on Cracow University of Technology. Her interests and scientific research are tied with the issues including bridge structures with particular emphasis on pedestrian bridges to which she has devoted her doctoral thesis.